

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 259/2018-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. júna 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcu Ladislava Orosza a sudcu Miroslava Duriša prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKČIA] [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej advokátom prof. JUDr. Jánom Klučkom, CSc., Ku potoku 4, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 407/2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] [REDAKČIA] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 407/2015 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDAKČIA] [REDAKČIA] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré jej je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] [REDAKČNÝ ZNAČENIE] trovy konania v sume 325,42 € (slovom tristodvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) na účet právneho zástupcu prof. JUDr. Jána Klučku, CSc., vedený v [REDAKČNÝ ZNAČENIE] číslo účtu: [REDAKČNÝ ZNAČENIE], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 259/2018-11 z 19. apríla 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľka“) v časti, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 407/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že 3. septembra 2004 sa na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) začalo na základe žaloby podanej [REDAKČNÝ ZNAČENIE] [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „žalobca“) konanie o náhradu škody v sume 261 723 Sk (8 687,61 €) proti sťažovateľke ako žalovanej, ktoré je vedené pod sp. zn. 8 C 603/2004. V roku 2009 okresný súd pripustil zmenu petitu žaloby, v zmysle ktorého má sťažovateľka uhradiť žalobcovi celkovo sumu 9 499,24 € s príslušenstvom.

Sťažovateľka podala počas napadnutého konania okresnému súdu k podanej žalobe ešte v roku 2005 návrh na náhradu úmyselne spôsobenej škody vo výške 260 000 Sk, ktorý 7. mája 2010 rozšírila na protinávrh.

Okresný súd 17. júna 2010 vyhlásil vo veci meritórny rozsudok, ktorý bol sťažovateľkou i žalobcom napadnutý odvolaním.

Uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 255/2010-397 z 31. januára 2012 bol rozsudok okresného súdu zo 17. júna 2010 zrušený a vec bola okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie.

Okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 603/2004 vydal 24. marca 2015 opätovne rozsudok, ktorý bol sťažovateľkou, ako aj žalobcom napadnutý odvolaním. Vec bola krajskému súdu predložená na rozhodnutie o odvolaní 14. augusta 2015 a v čase podania ústavnej sťažnosti krajský súd nevydal vo veci rozhodnutie.

Sťažovateľka tvrdí, že celkovú dĺžku napadnutého konania ovplyvnila „absolútna“ nečinnosť krajského súdu.

Krajský súd sa k prijatej sťažnosti sťažovateľky vyjadril prípisom sp. zn. 1 SprV 255/2018 z 10. mája 2018, v ktorom predseda krajského súdu poukázal na to, že

„.... V predmetnej veci odvolacieho súdu sp. zn. 4 Co/407/2015 bolo rozhodnuté rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co/407/2015 zo dňa 25. 04. 2018 po predchádzajúcich úkonoch zrealizovaných zákonným postupom podľa ustanovenia § 374 CSP od mája 2017, týkajúcich sa doručovania vzájomných podaní sporových strán.

K skoršiemu vybavovaniu vecí nedošlo z dôvodu značného počtu prijatých vecí do senátu 4 Co a vybavovania vecí podľa poradia, ako aj vecí, v ktorých išlo o zrýchlené konanie a vybavovanie vecí [REDAKOVANÉ], referujúcou členkou senátu 4 Co.“.

Sťažovateľka sa prípisom z 25. mája 2018 vyjadrila k vyjadreniu predsedu krajského súdu, pričom stručne uviedla: „*Ako vyplýva z vyjadrenia Krajského súdu v Bratislave, v predmetnej veci odvolacieho súdu sp. zn. 4 Co 407/2015 bolo rozsudkom rozhodnuté dňa 25. 4. 2018. V súvislosti s rozhodnutím vo veci však poukazujeme na skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola právnym zástupcom sťažovateľky podaná dňa 22. 3. 2018, t. j. v čase kedy vo veci nebolo rozhodnuté a navyše v odpovedi na sťažnosť na priesťahy zo dňa 23. 3. 2018 Krajský súd v Bratislave, resp. jeho podpredseda, ktorý sťažnosť vybavoval vyhodnotil sťažnosť ako dôvodnú.*“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priesťahov.

Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu

pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 tieto povinnosti vychádzajú zo zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), najmä z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania na krajskom súde bolo rozhodovanie o odvolaní sťažovateľky i žalobcu proti rozsudku okresného súdu z 24. marca 2015, ktorým okresný súd rozhodol o povinnosti sťažovateľky zaplatiť žalobcovi sumu 1 470,74 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 6 % ročne zo sumy 1 470,74 € od 14. augusta 2005 do zaplatenia, pričom okresný súd ďalšími výrokmi žalobu vo zvyšnej časti zamietol a zamietol aj vzájomný návrh sťažovateľky. Ústavný súd konštatuje, že v tomto prípade ide o bežnú časť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, ktorá nevykazuje znaky skutkovej ani právnej zložitosti.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené preskúmal správanie sťažovateľky v napadnutom konaní a dospel k záveru, že konanie sťažovateľky v napadnutom konaní krajského súdu neprispelo k jeho predĺženiu.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup krajského súdu v napadnutom konaní.

Zo zapožičaného zberného spisu krajského súdu ústavný súd zistil, že okresný súd 14. augusta 2015 predložil na konanie a rozhodnutie odvolanie sťažovateľky i žalobcu proti rozsudku okresného súdu z 24. marca 2015. Vec bola pridelená do senátu 4 Co.

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd v napadnutom konaní okrem jednoduchých procesných úkonov (doručovanie vzájomných podaní) nevykonával v období od 14. augusta 2015 do 25. apríla 2018 žiaden úkon, ktorý by smeroval k rozhodnutiu o podaných odvolaniach, napriek neexistencii zákonných prekážok.

Uvedená nečinnosť krajského súdu v uvedenom období v celkovom trvaní 32 mesiacov viedla k vzniku zbytočných prietáhov v konaní a k jeho výraznému predĺženiu. Takýto postup krajského súdu nemožno v žiadnom prípade označiť za postup, ktorý by bol v súlade s § 100 ods. 1 prvou vetou OSP, resp. v súlade s čl. 17 CSP, v zmysle ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pokiaľ ide o obranu krajského súdu, že k skoršiemu vybaveniu veci nedošlo z dôvodu značného počtu prijatých vecí do senátu 4 Co, v tejto súvislosti ústavný súd upriamuje pozornosť na svoju ustálenú judikatúru (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99 alebo III. ÚS 17/02), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní. Personálne obsadenie súdu, jeho organizácia, vysoký počet vecí v príslušnom oddelení, ako i optimalizácia súdnictva teda nie sú dôvodmi, pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd po komplexom posúdení všetkých okolností daného prípadu (z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľky, postupu krajského súdu poznamenaného jeho činnosťou, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu namietaného konania a jeho celkovú dĺžku) dospel k záveru, že krajský súd v napadnutom konaní nerozhodol v primeranom čase bez toho, aby na to mal zákonné dôvody, a preto porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal krajskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a to vzhľadom na to, že krajský súd rozsudkom z 25. apríla 2018 rozhodol v merite veci. V tejto časti preto ústavný súd sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, pričom, ako v sťažnosti uviedla, *„ide o konanie, výsledok ktorého má pre ňu značný význam nakoľko sa dotýka jej profesionálneho zamerania, pričom dlho trvajúci spor značne poškodzuje jej meno v povolani advokáta, nehovoriac o stratení jej protinávhrhu*

súdom, nekonanie o ktorom a rozhodnutie súdu prvého stupňa bez konania o tomto protinávhrhu malo značne poškodzujúci vplyv na jej meno a predĺžilo dĺžku konania o niekoľko rokov. Pričom pretrvávajúci stav vyvoláva u nej vzhľadom na priebeh a dĺžku konania pocit frustrácie, márnosti a nespravodlivosti.“

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na celkovú doterajšiu dĺžku konania krajského súdu vedeného pod sp. zn. 4 Co 407/2015, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu (správanie sťažovateľky, nečinnosť krajského súdu a skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu už krajský súd rozhodol), považoval ústavný súd priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2017, ktorá bola 921 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2018.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách

advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to 2 x 153,50 €, t. j. spolu 307 € a režijný paušál 2 x 9,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 325,42 €.

Keďže sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu vo svojom stanovisku z 25. mája 2018 k vyjadreniu predsedu krajského súdu neuviedla žiadne nové skutočnosti alebo právne hodnotenia, ktoré by boli spôsobilé ovplyvniť konečný úsudok ústavného súdu o predmete toho konania, ústavný súd za tento úkon právnej služby sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia nepriznal.

Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júna 2018